

Tshivenda Luambo Iwa Hayani Gireidi 2 Themo ya 3

Pulane ya u funza yo sedzuluswaho

TSUMBAMASHUMELE YA KUSHUMISELE KWA KHARIKUŁAMU YO DZUDZANYULULWAHO YA NYAMBO KHA VHUIMO HA MUTHEO WA FHASI:

Kha vha dzielele nzhele zwi tevhelaho:

1. Kharikułamu yo dzudzanyululwa u itela u swikelela khontseputi na zwikili zwa ndeme.
2. Zwikili zwothe zwo phađaladzwa kha tshifhinga tsho tiwaho. Zwikili na nđivho zwo dovhoolowa kha dzivhege ho sedzwa tsumba zwifhinga.
3. Magudiswa o vhekanywa u ya nga dzivhege.
4. Vhege ya u thoma yo vhetshelwa u fhedzisa na u khwathisa magudiswa a themo yo fhiraho. Arali tshikolo tshi tshi vhona hu sina ɻodea , vha nga tevhela CAPS ya themo yeneyo.
5. Hu tea u vha na u dzenelana vhukati ha therodzothe.
6. Thoho dzothe dza kha luambo dzo ḥanganelana, na nyito dza ḫuvha na ḫuvha a dici na tshifhinga tsho tiwaho fhedzi dici nga shumiswa kha tshifhinga tshiñwe na tshiñwe kha ḫuvha.
7. U vhala hu tea u elana na zwi tevhelaho: **Tshifhinga tsho sedzaho kha u Vhala na u Nwala (CAPS)**. Izwi zwihibudzi zwo dzeniswa nga u vhona hu na phambano ɻukhu ya kupfesesele kwa uri tshifhinga tsho sedzaho kha u vhala na u nwala kha CAPS zwi amba mini.
 - **Tshifhinga tsho sedzaho kha u Vhala na u Nwala** ndi tshifhinga tsho ḥanganelaho nyana (tshi nga vha awara nthihi) hune u vhala khathihi na u nwala khathihi zwa itwa kha minethe dza 15 dza u thoma. Nga murahu ha dovha hafhu ha ḥumekana na zwikili zwo gudwaho kha maitele a u vhala khathihi/u nwala khathih, hu itwa mushumo wa ipfi na fhungo (tsumbo: foniki). Izwi zwi nga itwa minethe dza fumi. Nga murahu, hu itwa u vhala nga zwigwada, vhagudi vho vhewa nga zwigwada zwa vhukoni havho.Nga tshifhinga tsho sdzaho kha u vhala na u nwala, hu vhewa mutoe wa u kona zwikili zwi ɻodeaho kha u vhala nga vhavhili, u vhala u wothe na u nwala u wothe zwine zwa vha nga nnda ha tshifhinga tsho sedzaho kha u vhala na u nwala.
 - Zwikili zwihibulwane na nđivho zwi a tikedza izwi nahone a zwi imi nga zwothe
8. Ndi zwa ndeme u vhala luṭa lwa (2) vhuvhili vhunga lwo fara mafhungo a maitele .
9. ATP i tea u dzudzanyiwa tshikoloni u katela pholisi na phurogireme dza tshikolo sa tsumbo, phurogireme ya foniki i sedza uri ndi ufhio mubvumo u no funwa nahone nga ifhio vhege.
10. H U tshi itwa mushumo wa tshigwada, maimo a zwikhala a tevhedzwe.
11. Vhagudisi vha tea u dzulela u davhidzana na vhagudisi vha gireidi dzo fhiraho(arali zwi tshi konadzea) u itela u ri hu sa vhe na zwikhala vhukati ha dzigireidi.

Tsumbamashumele ya u linga:

U linga ha tshikoloni:

- U linga uhu hu itea tshifhinga tshiñwe na tshiñwe kha vhuimo ha mutoe wa fhasi.
- U linga hu tea u itwa kha magudiswa o funzwaho fhedzi.
- Luṭa lwa 4 lwa tshikhau lu tea u shumiswa kha u linga hothe.

Pulane ya u Funza Ya Nwaha wa 2021 – Themo 3: THERO: Tshivenda HL Gireidi 2

O	Vhege 1 (mađuvha a 3)	Vhege 2	Vhege 3	Vhege 4	Vhege 5	Vhege 6	Vhege 7	Vhege k 8	Vhege 9	Vhege 10
Tshifhinga tsha fasi: Minethe dza 45 nga vhege (minethe dza 3 x 15) Tshifhinga tsha n̄thesa: Awara1 nga vhege (minethe dza 4 x 15)	U THETSHELESA NA U AMBA									
Khontseputi, zwikili na vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe, sa tsumbo, U amba mafhuno a sa dovholi • U nyanyuwa kha thai na miswaswo. • U thetshelesa thevhekano ya ndaela na u nyanyuwa nga ndila yone. 	<ul style="list-style-type: none"> • U thetshelesa a sa khakhisi, a tshi sumbedza ḫonifho kha muambi na u vhudzisa mbudziso u itela ḫalutshedzo. • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso. • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U thetshelesa zwit̄ori na u humbulela mafhelelo, kana u ita mafhelelo awe a tshit̄ori • U amba zwit̄ori zwe leluwaho a tshi shumisa thounou na volume ya ipfi. 	<ul style="list-style-type: none"> • U thetshelesa a sa khakhisi, a tshi sumbedza ḫonifho kha muambi na u vhudzisa mbudziso u itela ḫalutshedzo. • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U thetshelesa ndunzhe ndunzhe ya ndaela na u nyanyuwa nga ndila yone. • U amba zwit̄ori zwe leluwaho a tshi shumisa thounou na volume ya ipfi. 	<ul style="list-style-type: none"> • U thetshelesa a sa khakhisi, a tshi sumbedza ḫonifho kha muambi na u vhudzisa mbudziso u itela ḫalutshedzo. • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U shumisa divhaipfi yo engedzeaho musi a tshi amba. • U shumisa luambo lwo teaho kha vhathu vho fhambananaho sa inthaviu kha vhathu vho fhambananaho. • U tamba litambwa kha nyimele dzo fhambananaho, tsumbo, u tamba sa ramafhuno. 	<ul style="list-style-type: none"> • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U shumisa divhaipfi yo engedzeaho musi a tshi amba. • U shumisa luambo lwo teaho kha vhathu vho fhambananaho sa inthaviu kha vhathu vho fhambananaho. • U tamba litambwa kha nyimele dzo fhambananaho, tsumbo, u tamba sa ramafhuno. 	<ul style="list-style-type: none"> • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U shumisa divhaipfi yo engedzeaho musi a tshi amba. • U shumisa luambo lwo teaho kha vhathu vho fhambananaho sa inthaviu kha vhathu vho fhambananaho. • U tamba litambwa kha nyimele dzo fhambananaho, tsumbo, u tamba sa ramafhuno. 	<ul style="list-style-type: none"> • U amba nga tshenzhemo yawe ene muñe na nyangaredzo ya mafhuno tsumbo:u amba mafhuno. • U dzhenelela kha nyamedzano, u vhudzisa na u fhindula mbudziso • U dzinginya thandululo ya thaidzo nga maanda kha mbalo • U shumisa divhaipfi yo engedzeaho musi a tshi amba. • U shumisa luambo lwo teaho kha vhathu vho fhambananaho sa inthaviu kha vhathu vho fhambananaho. • U tamba litambwa kha nyimele dzo fhambananaho, tsumbo, u tamba sa ramafhuno. 	<ul style="list-style-type: none"> • U amba miswaswo na thai hu tshi shumisa luambo khumbulelwā.U thetshelesa ndunzhe ndunzhe ya ndaela na u nyanyuwa nga ndila yone. 		
Tshifhinga tsha fasisa Awara nga vhege (minethe dza 4 x 15); Tshifhinga tsha n̄thesa: Awara 1 na minethe dza 15 nga vhege (minethe dza 5 x 15)	FONIKI									
U shumisa ḫhanganelano ya themba na dayagirafu u fhaṭa na u pwashekanya maipfi	U isa phanda na nyito dza u kona u pfa (u fhaṭa na u pwashekanya maipfi nga u tou pfa hu si u vhona) sa musi zwi tshi thusa kha u peleta									
Khontseputi,zwikili na vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> • U kona u vhona ḫhanganelano dza pfalandothe dici no swika tharu. Sa tsumbo 'ea' sa kha rea, 'ae' sa kha maele, 'oo' sa kha mboo, 'ai' sa kha mangai • U kona u vhona mibvumo yo fhumulaho kha maipfi sa maanda,maano nz. • U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho kha fhungo na kha mañwe mañwalwa • U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o ḫoweleaho 	<ul style="list-style-type: none"> • U topola vhushaka haledere na mubvumo ha maledereotha a mubvumo muthihi. • U shumisa ḫhanganelano ya themba u fhaṭa na u pwashekanya maipfi. • U kona u vhona mubvumo wa u thoma na wa u fhedza(raimi) kha phetheni dici kondaho sa maele, thaela,maela,mulaedza • Nga u thetshelesa u vusuludza vhunzi ('vha' and 'mi'), tsifhinga tsha zwino na tsho fhiraho 'khou' na 'o' kha fhungo • U vusuludza ḫhanganelano ya mibvumo yo ḫoweleaho (sh, ph, th) kha maipfi. • U kona u vhona mubvumo wa u thoma na wa u fhedza(raimi) kha phetheni dici kondaho sa maele, thaela,maela,mulaedza • U fhaṭa maipfi a tshi shumisa ḫhanganelano ya themba na pfalandothe, ḫhanganelano ya themba, themba dza maledere mabhili dzo funzwaho ḫanwaha • U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho na mañwe mañwalwa • U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o ḫoweleaho 	<ul style="list-style-type: none"> • U kona u vhona mubvumo wa u thoma na wa u fhedza(raimi) kha phetheni dici kondaho sa maele, thaela,maela,mulaedza • U kona u vhona ḫhanganelano na nyelelano ya pfalandothe sa, 'oi', 'ou', 'ai', 'ei' • U vhekanya maipfi o ḫoweleaho u ya nga mita ya mibvumo u fana, 'oi', 'ou', 'ai', 'ei' • U fhaṭa maipfi a tshi shumisa ḫhanganelano ya themba na pfalandothe, ḫhanganelano ya themba, themba dza maledere mabhili dzo funzwaho ḫanwaha • U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho na mañwe mañwalwa • U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o ḫoweleaho 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa ḫhanganelano ya themba u fhaṭa na u pwashekanya maipfi. • Nga u thetshelesa u vusuludza vhunzi ('vha' and 'mi'), tsifhinga tsha zwino na tsho fhiraho 'khou' na 'o' kha fhungo • U kona u vhona themba dzo ḫoweleaho dza mibvumo mivhili lw, sh, zh kha maipfi a ngaho lawa, shona, zhamba • U fhaṭa maipfi a tshi shumisa ḫhanganelano ya themba na pfalandothe, ḫhanganelano ya themba, themba dza maledere mabhili dzo funzwaho ḫanwaha • U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho na mañwe mañwalwa • U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o ḫoweleaho 	<ul style="list-style-type: none"> • U kona u vhona themba dzo ḫoweleaho dza mibvumo mivhili lw, sh, zh kha maipfi a ngaho lawa, shona, zhamba • U fhaṭa maipfi a tshi shumisa ḫhanganelano ya themba na pfalandothe, ḫhanganelano ya themba, themba dza maledere mabhili dzo funzwaho ḫanwaha • U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho na mañwe mañwalwa • U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o ḫoweleaho 					

		<ul style="list-style-type: none"> U vhala maipfi u bva kha ngudo dza foniki dzo fhiraho na mālwē maīwalwa U guda u peleta maipfi a fumi u bva kha ngudo dza foniki na kha maipfi o doweleaho 				
Thoho dza CAPS		<p>U VHALA</p> <p>Ndi zwa ndeme u vhala mbuno ya vhu 7 kha tsumbamaitele a siatari ja u thoma.</p> <p>Tshifhinga tsha fhasisa tsha u vhala khathihi: Awara 1 nga vhege (minethe dza 3 x 20); Tshifhinga tsha nthesa: Awara 1 na minethe dza 15 nga vhegek (minethe dza 5x 15)</p> <p>U vhala nga zwigwada: Awara 2 na minethe dza 30 nga vhege (minethe dza 2 x 15 nga duvha (zwigwada 2 nga duvha))</p> <p>U vhala u wothe/ nga vhavhili: 3x nga vhege</p>				
Khontsep uti,zwikili na vhuvha	U vhala	<ul style="list-style-type: none"> <i>U vhala khathihi: U vhala hu sumbedzelwaho nga mudededzi a na kilasi yothé</i> <i>U vhala khathihi: U sumbedzela mashumisele a zwikili zwa u dikhouda foniki na zwīwe zwiṭirathedzhi zwa zwi angaredzahovhuṭeledzi ha nyimele na tsenguluso ya zwivhumbeo</i> <i>U funza vhana u diṭola musi vha tshi khou vhala, hoṭhe kha u kona u vhona ipfi na u vhala hu na u pfesesa.</i> <i>Vhana vha nga funziwa u vhudzisa 'Izwi zwi pfala zwo luga?' 'Izwi zwi vhonala zwo luga?' nahone zwi a pfala naa?'. Kha vha sumbedzele maitele kha u vhala khathihi na u zwiita kha u vhala nga zwigwada hu na u thusiwa.</i> 				
	Khathihi	<ul style="list-style-type: none"> U vhala bugu vhoṭhe nga kilasi na mudededzi, hu tshi topolwa ndunzhe ndunzhe ya zwiitei na tshifhinga na fhethu U shumisa khavara ya bugu u ita khumbulelwa U fhindula mbudziso dza vhuimo ha n̥tha o disendeka kha liñwalwa lo vhalwaho ("Ho vha hu tshi ḋo vha ho iteani arali...?") 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala bugu vhoṭhe nga kilasi na mudededzi, hu tshi topolwa ndunzhe ndunzhe ya zwiitei na tshifhinga na fhethu U shumisa khavara ya bugu u ita khumbulelwa U fhindula mbudziso dza vhuimo ha n̥tha o disendeka kha liñwalwa lo vhalwaho ("Ho vha hu tshi ḋo vha ho iteani arali...?") U nea muhumbulo kha zwo vhalwaho 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala bugu vhoṭhe nga kilasi na mudededzi, hu tshi topolwa ndunzhe ndunzhe ya zwiitei na tshifhinga na fhethu U shumisa khavara ya bugu u ita khumbulelwa U fhindula mbudziso dza vhuimo ha n̥tha o disendeka kha liñwalwa lo vhalwaho ("Ho vha hu tshi ḋo vha ho iteani arali...?") U nea muhumbulo kha zwo vhalwaho U topola mabulazwithihi na mafhambanyi 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala bugu vhoṭhe nga kilasi na mudededzi, hu tshi topolwa ndunzhe ndunzhe ya zwiitei na tshifhinga na fhethu U shumisa khavara ya bugu u ita khumbulelwa U fhindula mbudziso dza vhuimo ha n̥tha o disendeka kha liñwalwa lo vhalwaho ("Ho vha hu tshi ḋo vha ho iteani arali...?") U nea muhumbulo kha zwo vhalwaho U topola mabulazwithihi na mafhambanyi U kona u vhona mafhongo u bva kha thebulu i ngaho khalenda 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala bugu vhoṭhe nga kilasi na mudededzi, hu tshi topolwa ndunzhe ndunzhe ya zwiitei na tshifhinga na fhethu U shumisa khavara ya bugu u ita khumbulelwa U fhindula mbudziso dza vhuimo ha n̥tha o disendeka kha liñwalwa lo vhalwaho ("Ho vha hu tshi ḋo vha ho iteani arali...?") U nea muhumbulo kha zwo vhalwaho U topola mabulazwithihi na mafhambanyi U kona u vhona mafhongo u bva kha thebulu i ngaho khalenda
	U vhala nga zwigwada	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri, tshigwada tshothe tshi vhala tshitori tshi no fana U thoma u diṭola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhona na u vhala hu na u pfesesa U vhala nga luvhilo lwo engedzeaho na u amba 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri, tshigwada tshothe tshi vhala tshitori tshi no fana U shumisa maipfi o doweleaho, foniki, zwikili zwa u dikhouda kha tsenguluso ya nyimele na zwivhumbeo musi a tshi vhala U diṭola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhona na u vhala hu na u pfesesa U vhala nga luvhilo lwo engedzeaho na u amba U isa phanda na u fhata divhaipfi yo doweleaho u bva kha phurogireme ya u vhala hu no sokou bvelela, bugu dzo kalwaho na mutevhe wa maipfi a dzulelaho u da 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri, tshigwada tshothe tshi vhala tshitori tshi no fana U shumisa maipfi o doweleaho, foniki, zwikili zwa u dikhouda kha tsenguluso ya nyimele na zwivhumbeo musi a tshi vhala U diṭola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhona na u vhala hu na u pfesesa U vhala nga luvhilo lwo engedzeaho na u amba U isa phanda na u fhata divhaipfi yo doweleaho u bva kha phurogireme ya u vhala hu no sokou bvelela, bugu dzo kalwaho na mutevhe wa maipfi a dzulelaho u da 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri, tshigwada tshothe tshi vhala tshitori tshi no fana U shumisa maipfi o doweleaho, foniki, zwikili zwa u dikhouda kha tsenguluso ya nyimele na zwivhumbeo musi a tshi vhala U diṭola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhona na u vhala hu na u pfesesa U vhala nga luvhilo lwo engedzeaho na u amba U isa phanda na u fhata divhaipfi yo doweleaho u bva kha phurogireme ya u vhala hu no sokou bvelela, bugu dzo kalwaho na mutevhe wa maipfi a dzulelaho u da 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri, tshigwada tshothe tshi vhala tshitori tshi no fana U shumisa maipfi o doweleaho, foniki, zwikili zwa u dikhouda kha tsenguluso ya nyimele na zwivhumbeo musi a tshi vhala U diṭola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhona na u vhala hu na u pfesesa U vhala nga luvhilo lwo engedzeaho na u amba U isa phanda na u fhata divhaipfi yo doweleaho u bva kha phurogireme ya u vhala hu no sokou bvelela, bugu dzo kalwaho na mutevhe wa maipfi a dzulelaho u da
	U vhala u wothe	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha kha khonani 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwe a ḫwala na zwa vhañwe 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha kha khonani U tamba mitambo ya u vhala na u 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwe a ḫwala na zwa vhañwe U vhala nga ethe: bugu dza fikishini 	<ul style="list-style-type: none"> U vhalela n̥tha kha khonani U vhala nga ethe: bugu dza fikishini

	<ul style="list-style-type: none"> U vhala nga e<small>the</small>: bugu dza fikishini ḫukhu: bugu ḫukhu dza fikishini na zwirendo U vhala nga e<small>the</small>: bugu dza fikishini ḫukhu: bugu ḫukhu dza fikishini na zwirendo 	<p>fhedzisa maipfi u itela u khw<small>ath</small>isedza u vhala na zwikili zwa ḫivhaipfi u fana na bingo na mitambo ya tireka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ḥukhu: bugu ḫukhu dza fikishini na zwirendo U tambo mitambo ya u vhala na u fhedzisa maipfi u itela u khw<small>ath</small>isedza u vhala na zwikili zwa ḫivhaipfi u fana na bingo na mitambo ya tireka. 	<ul style="list-style-type: none"> ḥukhu: bugu ḫukhu dza fikishini na zwirendo U tambo mitambo ya u vhala na u fhedzisa maipfi u itela u khw<small>ath</small>isedza u vhala na zwikili zwa ḫivhaipfi u fana na bingo na mitambo ya tireka. 	<ul style="list-style-type: none"> bugu ḫukhu dza fikishini na zwirendo U tambo mitambo ya u vhala na u fhedzisa maipfi u itela u khw<small>ath</small>isedza u vhala na zwikili zwa ḫivhaipfi u fana na bingo na mitambo ya tireka.
--	--	---	---	---	--

Thoho dza CAPS

U ḫWALA (Khathihi, Tshigwada, U wothe)

Tshifhinga tsha phasisa: Awara 1 nga vhege (minethe dza 4 x 15) Tshifhinga tsha nthesa : Awara 1 nga vhege (minethe dza 3 x 20)

Khontseputi,zwikili na vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> <i>U shumisa zw<small>itirath</small>edzhi zwa u ḫwala khathihi kha u sumbedzela maitele a u ḫwala (mvetamveto, u ḫwala na u sumbedza).</i> <i>U ḫea fureme ya u ḫwalela u thusedza vhana u ḫwala zw<small>itor</small>i zwavho</i> 					
	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu (ya mitaladzi mi<small>tanu</small>) nga tshenzhemo yawe kana zwiitei sa mafhuno a ḫuvha na ḫuvha U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ḫwala ma<small>ñ</small>walo a vhudipfi sa gara<small>ñ</small>a ya u tamela mashudu, posī gara<small>ñ</small>a, nz, etc. U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe 	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu1-2 (dza mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo ya ene mu<small>ñ</small>e na zwiitei U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ita mvetomveto, u ḫwala na u ḫana tshi<small>ñ</small>ori tshawe tsha mitaladzi ya rathi U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe 	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu1-2 (dza mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo ya ene mu<small>ñ</small>e na zwiitei U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ita mvetomveto, u ḫwala na u ḫana tshi<small>ñ</small>ori tshawe tsha mitaladzi ya rathi U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe 	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu1-2 (dza mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo ya ene mu<small>ñ</small>e na zwiitei U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ita mvetomveto, u ḫwala na u ḫana tshi<small>ñ</small>ori tshawe tsha mitaladzi ya rathi U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe 	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu1-2 (dza mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo ya ene mu<small>ñ</small>e na zwiitei U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ita mvetomveto, u ḫwala na u ḫana tshi<small>ñ</small>ori tshawe tsha mitaladzi ya rathi U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe 	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala pharagirafu1-2 (dza mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo ya ene mu<small>ñ</small>e na zwiitei U dzhenelela kha nyambedzano, u nanga ḫoho ya u ḫwala ngayo U ita mvetomveto, u ḫwala na u ḫana tshi<small>ñ</small>ori tshawe tsha mitaladzi ya rathi U shumisa zwiga zwa u vhala (zwithoma, khoma, zwivhudzisi, zwgagarukela) urī vha<small>ñ</small>we vha kone u vhala zwe zwa ḫwalwa U topola na u shumisa madzina na maiti nga ndila yone U pele<small>ñ</small>a maipfi o doweleaho na u lingedza u pele<small>ñ</small>a maipfi a songo doweleaho a tshi shumisa ndivho ya mibvumo U ḫa<small>ñ</small>a bannga yawe ya maipfi na dikishinari yawe

Thoho dza CAPS

MUñWALO

Tshifhinga tsha phasisa: Minethe dza 45 nga vhege (minethe dza 3 x 15) Tshifhinga tsha nthesa : Awara 1 nga vhege (minethe dza 4 x 15)

Vhagudi vha isa phanñda na u u shumisa muñwalo wa maledere fhedzi vhatoma u guda u shumisa mupombo

Muñwalo u do tevhedza pholisi ya tshikolo/phurovintsi ya muñwalo

Khontseputi,zwikili na vhuvha	<ul style="list-style-type: none"> U ḫwala nga ku<small>ñ</small>walele kwa maledere o<small>the</small> maledere danzi na maledere a fhasi nga vhu<small>ñ</small>ifulufhel na ngona U shumisa zwikhala vhukati ha maipfi kha fhungo nga ndila yo teaho U shumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U ita uri saizi ya mu<small>ñ</small>walo wa maledere a n<small>th</small>na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U ita uri saizi ya mu<small>ñ</small>walo wa maledere a n<small>th</small>na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he 	<ul style="list-style-type: none"> Ushumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U ita uri saizi ya mu<small>ñ</small>walo wa maledere a n<small>th</small>na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he U kopa na u ḫwala phetheni kha mu<small>ñ</small>walo wa mupombo 	<ul style="list-style-type: none"> U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he U kopa na u ḫwala phetheni kha mu<small>ñ</small>walo wa mupombo
	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa zwikhala vhukati ha maipfi kha fhungo nga ndila yo teaho U shumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a 	<ul style="list-style-type: none"> U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U ita uri saizi ya mu<small>ñ</small>walo wa maledere a n<small>th</small>na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he 	<ul style="list-style-type: none"> Ushumisa zwishumiswa zwa mu<small>ñ</small>walo nga ndila yone: penisela, thutha, ru<small>ñ</small>a U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U ita uri saizi ya mu<small>ñ</small>walo wa maledere a n<small>th</small>na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he U kopa na u ḫwala phetheni kha mu<small>ñ</small>walo wa mupombo 	<ul style="list-style-type: none"> U vhumba maledere a n<small>th</small>na a fhasi nga ndila yone hu na luvhilo na vhukoni U shumisa ku<small>ñ</small>walele kwone kha u ḫwala ho<small>ñ</small>he U kopa na u ḫwala phetheni kha mu<small>ñ</small>walo wa mupombo 	

Thodea thangeli	Khontseputi dza themo 2, ndivho na vhuvha									
Zwishumiswa (nga nnda ha bugu pfarwa) u t̄t̄uwedza u guda	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara	Bugu dza u vhala Garāta tai Bugu dza u shumela dza DBE Zwifanyiso Phos̄tara			
Ndingo dza u guda	U bva kha CAPS yo dzudzanyuluwaho: Lūta Iwa 4 , sīt̄ari 6 - 10					<ul style="list-style-type: none"> ● Nyito dzi fanela u sedzwa na u lingwa kha ngudo dza ̄duvha nga ̄duvha kha luambo. ● A si zwikili zwothe zwi no tea u lingwa fhedzi zwi tea u nea vhagudi zwikhala zwa usumbedza vhukoni ha orāla, ha u ita na u ̄nwala ● U linga hu tea u vha hone arali khontseputi yo funzwa vhagudi vha wana tshikhala tsha u ita ndowe ndowe. ● U linga ha nyito dza orālahu tea u tanganyisa na Zwikili zwa vhutshilo na mbalo hune zwa konadzea ● U linga ndi maitele o pulaniwaho ane a dzulela u itwa u kuvhanganya,u rekhoda, u talutshedza u shumisa na u ripotamafhungo a mvelele na vhukoni ha ̄nwana kha u bvelela ha ndivho, zwikili na mavhonele ● Ndi zwa ndeme u dzhieila n̄tha uri nyito īhwe na īhwe ya u linga I songo vhonala I thungo fhedzi I tea u pātakana na maitele a u linga hu dzulelaho u itwa ● Nyito ya u linga yo itwa nga zwipida zwo vhalaho zwa luambo kha gireidi 1-3. Ndi zwa ndeme u dzhieila n̄tha uri mulayo wa u linganyisa na u tanganyisa hu bveledzwaho kha tshifhinga tsho sedzaho kha u Vhala na u ̄nwala (sīt̄ari 11-12, FP CAPS Luambo lwa hayani lūta Iwa 2) u tea u nea tshivhumbeo tsha nyito ya u linga hune zwa konadzea. ● U itela u bveledza phurogireme ya u linga <ul style="list-style-type: none"> → Nyito ya u linga I tea u dzudzanyiwa nga ndila ine ha vha na ndinganyiso ya zwkilizwi lingiwaho. izwi zwi ita uri hu sa linge zwikili zwithihi na khontseputi ha litshiwa zwīhwe; → Kha vha shumise nyangaredzo ya gireidi yeneyo kha lūta Iwa 3 ya CAPS (nyambo dzothe) (kha iyi ATP) sa tsumbamashumele ya u angaredza mushumo wōthe → Mushumo wa u katela magudisa sa zwo sumbedzwaho kha lūta 3 ndi wa themo hu si wa vhege nga vhege na u na ngama gudiswa/ zwikili na ndivho zwi songo sia tshikhala kha themo dzothe n̄na 				
Ulinga ha tshikoloni(SBA) Tsumbo ya nyito ya u linga				<p>U thetshelesa na u amba</p> <p>→ U thetshelesa ndunzhendunzhe ya ndaela na u nyanyuwa nga ndila yo teaho</p> <p>→ U thetshelesa zwidodombedza zwa zwit̄ori na u fhindulambudziso dzo vuleaho. Sa tsumbo, u sdzulusa zwivhangi na mvelele</p> <p>Foniki:</p> <p>→ Orala: U kona u vhaba thanganelano na nyelelano ya pfalandōte sa, 'oi', 'ou', 'ai', 'ei' (Tshifhinga tsho sedzaho kha u vhala: Ngudo dza foniki)</p> <p>→ U ̄nwala: U fhāta maipfi atshi shumisa themba na thanganelano ya pfalanōte , thanganelano ya themba, mibvumo mivhili yo funzwahokha uno ̄nwhaha: U vhala nga zwigwada(GGR)</p> <p>→ U vhalela n̄tha bugu ya vhuimo hawe kha zwigwada hu na u thusiwa nga mudededzi, ndi uri tshigwada tshōthe tshi vhala tshit̄ori tshi no fana</p> <p>→ U shumisaipfi o ̄doweleaho, foniki,zwikili zwa u dikhouda na tsenguluso ya nyimele na zwivhumbeo musi a tshi vhala</p> <p>→ U ̄dit̄ola musi a tshi khou vhala, kha u kona u vhaba na u vhala hu na u pfesesa(Tshifhinga tsho sedzaho kha u vhala)</p> <p>→ Zwikili zwa u vhala hu na u pfesesa (Tshifhinga tsho sedzaho kha u vhala)</p> <p>→ Mbudziso dzi re khagala</p> <p>→ U humbulela</p> <p>→ U dzudzanyulu: U vhekanya zwīitei nga ndunzhe ndunzhe</p> <p>→ Mawanwa: mini, ndi ngani, Hani</p> <p>Ūnwala:</p> <p>→ U ̄nwala līnwala ja u talutshedzasa garāta ya u tamela mashudu a u fholo</p> <p>→ U ̄nwala pharagirafu 1- 2 (ya mitaladzi ya malo) nga ha tshenzhemo yawe ene mūne kana zwīitei</p> <p>→ U shumisa zwiga zwa u vhala (tshithoma, khoma, tshivhudzisi, tshigagarukela)uri vhānwe vha kone u vhala zwo ̄nwawaho</p> <p>Mūnwalo:</p> <p>U ita uri saizi ya mūnwalo wa maledere a n̄tha na a fhasi a i vhe i no lingana kha maipfi</p>						